

พฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา*

BEHAVIOR AND EXPECTATION OF TOURIST TOWARDS ARCHAEOLOGICAL AND HISTORICAL SITES IN THE INK BASIN IN PHAYAO PROVINCE

จารุวรรณ โปษยานนท์*

Jaruwan Poshyananda*

วาร์ชต์ มัธยมบุรุษ

Warach Madhyamapurush

ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ

Prakobsiri Pakdeepinit

สาธิต เชื้ออู่ย่นาน

Satit Chuayounan

คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา

School of Business and Communication Arts, University of Phayao, Phayao, Thailand

*Corresponding author E-mail: jaruwanpo7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เคยมาท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของ Yamane, T. เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.6 อายุ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.2 ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อนและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 28.1 นิยมพักค้างคืน 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 28.3 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในด้าน

* Received 28 April 2023; Revised 22 May 2023; Accepted 26 May 2023

ความปลอดภัยมีความคาดหวังในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.10 จากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่นั่นเริ่มให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ประสพการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการรับจากการท่องเที่ยว มีความต้องการทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่ต้องการรับจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก คือ ด้านอารมณ์ รู้สึกมีความสุข มีความต้องการในระดับมาก ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในจังหวัดพะเยา ควรมีการพัฒนากายภาพสิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความเพลิดเพลินใจให้นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ความคาดหวัง, นักท่องเที่ยว, แหล่งท่องเที่ยว, โบราณคดีและประวัติศาสตร์

Abstract

This research article aims to a study of behavior and expectation of tourist towards archaeological and historical sites in the Ing River Basin in Phayao Province. is a quantitative research The sample group consisted of 400 tourists who had visited archaeological and historical sites in the Ing River Basin in Phayao Province. The sample group was selected by calculation according to Taro Yamane's formula. Research tools were questionnaires. Research statistics were frequency, percentage, mean and the standard deviation Descriptive data analysis. The results showed that Behavior and Expectation of Tourist towards Archaeological and Historical Sites in Ing River Basin in Phayao Province. Most of the tourists are female. Representing 60.6 percent, aged 21-25 years, representing 17.2 percent. The nature of travel, most of them like to travel with friends and family. 28.1 percent preferred to stay overnight for 1 night, representing 28.3 percent, the expectation of tourists traveling in archaeological and historical attractions. In terms of safety, there are high expectations. The average score was 4.10 from the tourism behavior of tourists who travel to travel, beginning to pay more attention to the safety of life and property during travelling. Experiences that travelers want from traveling. There are demands in all aspects at a high level. What I want to receive from tourism first is the emotional aspect, feeling happy. There is a need at a high level. Therefore, cultural tourism management

in archaeological and historical sites in Phayao Province Physical, environmental, facilities should be developed. basic utilities of tourist attractions to be beautiful and attract tourists. As well as organizing tourism activities that delight tourists.

Keywords: Behavior, Expectation, Tourist, Tourist destination, Archaeological and Historical Sites

บทนำ

แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์ สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียมประเพณี (บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, 2558)

จังหวัดพะเยาเป็นหนึ่งในกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) ที่เชื่อมโยงกับอารยธรรมล้านนา ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในหลากหลายประเภท อาทิเช่น การท่องเที่ยวชายแดนกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงโดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ประกอบศิริ ภักดีพิणिจ และกรรณิกา พิมพ์ศรี, 2553) การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิเช่น ดอยหนอก ภูลังกา กว๊านพะเยา หนองเล็งทราย เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี อาทิเช่น ชุมชนรอบกว๊านพะเยา วัดศรีโคมคำ กิจกรรมเวียนเทียนกลางน้ำในวันสำคัญทางพุทธศาสนารอบวัดติโลกอาราม ประเพณีบวงสรวงไหว้สาพญางำเมือง ประเพณีแปดเป็ง และประเพณียี่เป็งลอยโคมที่กว๊านพะเยาวิถีชุมชนไทลื้อในอำเภอเชียงคำและเชียงม่วน ประเพณีตักบาตรสองแผ่นดินบริเวณด่านชายแดนบ้านฮวก สำหรับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอีกประเภทหนึ่งของจังหวัดพะเยา คือ โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ล้านนาและสุโขทัย (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, 2560)

ตามหลักฐานที่ได้จากการสำรวจของกรมศิลปากรและนักวิจัยด้านประวัติศาสตร์ได้พบแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่ตั้งอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำอิง บางแห่งได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยของภาครัฐและชุมชน ซึ่งมีจำนวน 2 แห่งในบริเวณลุ่มน้ำอิง ได้แก่ โบราณสถานบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมืองพะเยา และโบราณสถานเวียงลอ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา เป็นต้น ซึ่งโบราณสถานทั้งสองแห่งนี้ได้รับงบประมาณและทำการขุดค้นทางโบราณคดีโดยกรมศิลปากร มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 และได้มีการศึกษาวิจัยศักยภาพของโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยาและสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพะเยา โดยที่โบราณสถานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นหน้าที่โดยตรงของกรมศิลปากรในการขุดค้น ขุดแต่งแหล่งโบราณคดีเพื่อการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดี เพื่อหาอายุสมัยและความสำคัญของแหล่งโบราณคดีนั้น แต่กระบวนการหลังจากมีการขุดค้นทางโบราณคดีแล้ว กรมศิลปากรไม่ได้เข้ามาดูสถานที่นั้น ๆ ด้วยกำลังของบุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ จึงเป็นหน้าที่ของชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งโบราณคดีหรือแหล่งประวัติศาสตร์จะต้องมีเข้ามาดูแลและบริหารจัดการ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 แต่เนื่องด้วยขาดความต่อเนื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการวัฒนธรรมที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้กับชุมชน เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางของการอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และแนวทางในการพัฒนาเพื่อที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม หรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, 2560)

การที่ให้แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในจังหวัดพะเยาได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพะเยา นอกจากหลักฐานทางโบราณคดีแล้ว การที่นักท่องเที่ยวได้เลือกมาท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งของการท่องเที่ยว ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์จะช่วยให้ชุมชนและผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวมีชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว จากการสำรวจบริบทของแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในจังหวัดพะเยาพบว่า มีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการรองรับด้านการท่องเที่ยว แต่ปัญหาที่พบส่วนมาก

เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ในการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, 2560)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและการคาดหวังของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์ บริเวณลุ่มน้ำอิงจังหวัดพะเยา เพื่อนำเสนอผลของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในจังหวัดพะเยา นำเสนอเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการคาดหวังของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์ บริเวณลุ่มน้ำอิงจังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา ปีพ.ศ.2560 จำนวน 596,754 คน (กลุ่มบริหารศาสตร์ภาคเหนือตอนบน, 2560) กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ Yamane, T. (Yamane, T., 1973) โดยได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ต่อความคลาดเคลื่อนที่ไม่เกินร้อยละ 5 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมและความคาดหวังต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ข้อมูลด้านพฤติกรรม 3) ข้อมูลด้านความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา และ 4) ประสิทธิภาพที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ทั้งความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าของ IOC เฉลี่ยอยู่ที่ 0.70 ค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง น้อยกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงการกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยควรปรับเปลี่ยนคำถาม (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) 2) นำแบบสอบถาม

มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมา โดยทดลองใช้แบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทย 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย แล้วนำแบบสอบถามแต่ละชุดมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้ข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546); (สุวิมล ติรกันนท์, 2548)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ แบ่งการใช้สถิติเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สถิติในตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) 2) ข้อมูลด้านพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, J. W., 1981) ในการแปลค่าดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง ความคาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ความคาดหวัง อยู่ในระดับกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ความคาดหวัง อยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ความคาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดพะเยา โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความคาดหวังต่อแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 400 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) ความคาดหวังต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงโบราณคดีและประวัติศาสตร์ 4) ประสพการณ์ที่ท่านต้องการได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ได้ผลสรุปออกมาเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว เพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.6 อยู่ในช่วงอายุส่วนใหญ่ อายุ 21-25 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 17.1 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 241 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 59.4 รายได้ส่วนใหญ่มากกว่า 25,000 บาท/เดือน จำนวน 162 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 39.9 สถานภาพโสด จำนวน 277 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 68.2 ประกอบอาชีพผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ (นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน พ่อบ้าน ฯลฯ) จำนวน 108 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 26.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อนและครอบครัว จำนวน 114 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 28.1 ส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาแล้ว จำนวน 361 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 88.9 ช่วงระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่นิยมพักค้างคืน 1 คืน จำนวน 115 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 28.3 สถานที่พักแรมในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่นิยมพักโรงแรม จำนวน 164 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40.4 นิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการท่องเที่ยว จำนวน 330 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 81.3 โดยมีขั้นตอนการตัดสินใจในการท่องเที่ยวจากมีเวลาว่างจากงานประจำ และค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยว ตัดสินใจท่องเที่ยว จำนวน 204 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.2 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารและการรับรู้จากการค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 169 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 41.6 ในส่วนของข่าวสารทางการท่องเที่ยวจังหวัดพะเยาจาก สื่อออนไลน์ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ เฟสบุ๊ก อินเทอร์เน็ต ออนไลน์ จำนวน 249 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 61.3 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา (โดยประมาณ) มากกว่า 3,000 บาท จำนวน 174 บาท คิดเป็นจำนวนร้อยละ 42.9 มีลักษณะในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ตัดสินใจร่วมกับครอบครัว จำนวน 144 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 35.5 มีลักษณะการจัดการวางแผนและการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดพะเยานิยมวางแผนและจัดการการเดินทางด้วยตัวเองและเพื่อน จำนวน 400 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 98.5 นิยมเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 206 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน พบว่า

1. ด้านความดึงดูดด้านการท่องเที่ยว มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.06 , S.D. = 0.765) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในด้านคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวมีความคาดหวังระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09 , S.D.=0.726) ด้านความสมบูรณ์และสวยงามของร่องรอยที่

เหลืออยู่ของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์มีความคาดหวังระดับมาก ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะในต่างยุคสมัยมีความคาดหวังระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.769) ความเป็นเอกลักษณ์ทางสิ่งก่อสร้างหรือวัตถุทางโบราณคดีที่พบได้ยากมีความคาดหวังระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.816) ดังแสดงตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านความดึงดูดด้านการท่องเที่ยว)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความดึงดูดด้านการท่องเที่ยว			
ด้านคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.726	ความคาดหวังระดับมาก
ด้านความสมบูรณ์และสวยงามของร่องรอยที่เหลืออยู่ของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์	4.08	0.751	ความคาดหวังระดับมาก
ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะในต่างยุคสมัย	4.04	0.769	ความคาดหวังระดับมาก
ความเป็นเอกลักษณ์ทางสิ่งก่อสร้างหรือวัตถุทางโบราณคดีที่พบได้ยาก	4.04	0.816	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.06	0.765	ความคาดหวังระดับมาก

2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.834) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกิจกรรมท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.755) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมีในแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.819) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความคาดหวังระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.824) ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.824) มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำชมระดับความคาดหวังมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.951) ดังแสดงตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว			
ความหลากหลายของกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	3.85	0.824	ความคาดหวังระดับมาก
ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.76	0.824	ความคาดหวังระดับมาก
กิจกรรมท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.07	0.755	ความคาดหวังระดับมาก
ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมีในแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์	3.97	0.819	ความคาดหวังระดับมาก
มีนักท่องเที่ยวท้องถิ่นนำชม	3.45	0.951	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	3.82	0.834	ความคาดหวังระดับมาก

3. ด้านการเข้าถึงและการรองรับด้านการท่องเที่ยว ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.891) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ถนน และป้ายบอกทาง) มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.830) สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานได้แก่น้ำ ไฟฟ้า ถนน ที่พัก สัญญาโทรศัพท์ และที่จอดรถ ถึงขยะ เป็นต้น มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.831) ป้ายสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยว มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.956) มีบริการพาหนะสำหรับท่องเที่ยวในสถานที่ เช่น รถจักรยาน รถราง เป็นต้น มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.007) ดังแสดงตามตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านการเข้าถึง และการรองรับด้านการท่องเที่ยว)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3. ด้านการเข้าถึง และการรองรับด้านการท่องเที่ยว			
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ถนน และป้ายบอกทาง)	3.95	0.830	ความคาดหวังระดับมาก

ตารางที่ 4 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านการเข้าถึง และการรองรับด้านการท่องเที่ยว) (ต่อ)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานได้แก่น้ำ ไฟฟ้า ถนน ที่พัก สัญญาโทรศัพท์และที่จอดรถ ถึงขยะ เป็นต้น	3.95	0.831	ความคาดหวังระดับมาก
ป้ายสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยว	3.92	0.834	ความคาดหวังระดับมาก
มีศูนย์บริการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว	3.67	0.956	ความคาดหวังระดับมาก
มีบริการพาหนะสำหรับท่องเที่ยวในสถานที่ เช่น รถจักรยาน รถราง เป็นต้น	3.53	1.007	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	3.80	0.891	ความคาดหวังระดับมาก

4. ด้านความปลอดภัย ความคาดหวังในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.772) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.727) ความปลอดภัยในทรัพย์สิน คาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.724) ความปลอดภัยจากโรคระบาด คาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.755) ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ คาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.813) ดังแสดงตามตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านความปลอดภัย)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4. ด้านความปลอดภัย			
ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ	4.17	0.727	ความคาดหวังระดับมาก
ความปลอดภัยจากโรคระบาด	4.09	0.755	ความคาดหวังระดับมาก
ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ	3.98	0.813	ความคาดหวังระดับมาก
ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	4.17	0.724	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.10	0.772	ความคาดหวังระดับมาก

5. ด้านการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ความคาดหวังในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.683) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้บริการและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.784) มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.792) การดูแลรักษาและปรับปรุงแหล่งเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.817) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น กำหนดโซน กำหนดเวลาเข้าชมและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เป็นต้น ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.788) มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.803) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.901) ดังแสดงตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ด้านการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์)

รายการ	ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
5. ด้านการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์			
การดูแลรักษาและปรับปรุงแหล่งเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	3.92	0.817	ความคาดหวังระดับมาก
การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น กำหนดโซน กำหนดเวลาเข้าชมและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เป็นต้น	3.92	0.788	ความคาดหวังระดับมาก
มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ	3.70	0.901	ความคาดหวังระดับมาก
มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.89	0.803	ความคาดหวังระดับมาก
มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	3.96	0.792	ความคาดหวังระดับมาก
ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้บริการและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.98	0.784	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	3.89	0.683	ความคาดหวังระดับมาก

ตอนที่ 4 ประสพการณ์ที่ท่านต้องการได้รับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ พบว่า ประสพการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการรับจากการท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.759) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประสพการณ์ด้านอารมณ์ (รู้สึกมีความสุข ความสนุก เพลิดเพลินท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดี

และประวัติศาสตร์) มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.714) ประสพการณ์ด้านความรู้ (ได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.770) ประสพการณ์ด้านความสร้างสรรค์ (เกิดความคิดสร้างสรรค์ท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.764) ประสพการณ์ด้านสังคม (ได้ทำความรู้จัก มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากยิ่งขึ้น) มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.789) ประสพการณ์ด้านร่างกาย (ได้ใช้พละกำลังหรือออกกำลังกายในระหว่างท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.762) ดังแสดงตามตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงประสพการณ์ที่ผ่านต้องการได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์

รายการ	ความต้องการได้รับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ประสพการณ์การท่องเที่ยว			
1. ประสพการณ์ด้านอารมณ์ (รู้สึกมีความสุข ความสนุก เพลิดเพลินท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์)	4.09	0.714	ความคาดหวังระดับมาก
2. ประสพการณ์ด้านความรู้ (ได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์)	4.04	0.770	ความคาดหวังระดับมาก
3. ประสพการณ์ด้านร่างกาย (ได้ใช้พละกำลังหรือออกกำลังกายในระหว่างท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์)	3.84	0.762	ความคาดหวังระดับมาก
4. ประสพการณ์ด้านสังคม (ได้ทำความรู้จัก มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากยิ่งขึ้น)	3.89	0.789	ความคาดหวังระดับมาก
5. ประสพการณ์ด้านความสร้างสรรค์ (เกิดความคิดสร้างสรรค์ท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์)	3.96	0.764	ความคาดหวังระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	3.96	0.759	ความคาดหวังระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้มากกว่า 25,000 บาท/เดือน สถานภาพโสด และเป็นผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ก่อพงษ์ บุญยการ ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วง 10,000 – 30,000 บาท สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตในด้านอื่น ๆ (ก่อกพงษ์ บุญยการ, 2550)

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อนและครอบครัว เคยมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาแล้ว ส่วนใหญ่พักค้างคืน 1 คืน สถานที่ที่พักรวมคือโรงแรม นิยมใช้รถยนต์ส่วนตัว โดยมีขั้นตอนการตัดสินใจในการท่องเที่ยวจากมีเวลาว่างจากงานประจำและค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวก่อนการตัดสินใจท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารและการรับรู้จากการค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค อินเทอร์เน็ต และไลน์ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา โดยประมาณมากกว่า 3,000 บาท มีการตัดสินใจเดินทางร่วมกับครอบครัว นิยมวางแผนและจัดการการเดินทางด้วยตัวเอง และเพื่อน นิยมเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน ยวนแหล และคณะ ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์คือการเดินทางมาเพื่อการพักผ่อนและเยี่ยมชมสถานที่ใหม่ๆเป็นหลักและในด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวผู้มาเยือนมีรูปแบบการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยใช้พาหนะส่วนตัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วและมีความต้องการกลับมาเที่ยวอีก โดยได้รับข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค อินเทอร์เน็ต ไลน์ มากที่สุด (สายฝน ยวนแหล และคณะ, 2548)

3. ความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้านความดึงดูดด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ สุพรรณิการ์ ขวัญเมือง และเบญจวรรณ โมกมล ที่ว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวจะต้องมีหลักว่าสามารถดึงดูดคนให้ไปเที่ยวชมได้แก่สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ (สุพรรณิการ์ ขวัญเมือง และเบญจวรรณ โมกมล, 2550) และผลการศึกษาของ ประกอบศิริ รักดีพินิจ ที่พบว่า เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมวิถีชีวิต และอาชีพสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ในชุมชนได้ (ประกอบศิริ รักดีพินิจ, 2545) และยังมีงานวิจัยของ สายฝน ยวนแหล และคณะ ที่พบว่าความสวยงามของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นปัจจัยจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ (สายฝน ยวนแหล และคณะ, 2548) ซึ่งสามารถอภิปรายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้ 1)

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Chankhanit, A. ที่ว่าชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีแหล่งการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา (Chankhanit, A., 2014) ดังนั้น รูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเหมาะสมต่อการเตรียมความพร้อมต่อการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร ที่ว่าองค์ประกอบตัวบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ว่าการจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเจริญก้าวหน้าและกลายเป็นที่รู้จักของผู้คนอย่างแพร่หลายต้องพัฒนาจากเรื่องระบบการให้บริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน คือ การประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง มีสื่อความหมายกับคนที่มาเยือนอย่างเข้าใจกันและ การอำนวยความสะดวกทุกด้าน (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542) 2) นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านการเข้าถึงและการรองรับด้านการท่องเที่ยว ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภูมิ ปองเสงี่ยม และนิรมล จันทรแย้ม และ เสาวคนธ์ พรายแก้ว ที่พบว่าศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีนั้น ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น เส้นทาง การเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ และควรจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง เช่น สถานที่จอดรถ ร้านซ่อมรถ ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำ เป็นต้น (ธนภูมิ ปองเสงี่ยม และนิรมล จันทรแย้ม, 2559); (เสาวคนธ์ พรายแก้ว, 2562) 3) นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านความปลอดภัย มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและนำเสนอแนวทางการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่ามี 6 แนวทางด้วยกัน คือ การจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ 2) ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น 3) ด้านภัยธรรมชาติ 4) ด้านอาชญากรรม 5) ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด 6) และด้านการจลาจล/การก่อการร้าย (4) นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Kerry, G. & Jackie, C. บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ที่กล่าวไว้ว่า การให้ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม (Kerry, G. & Jackie, C., 2000) และ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) นอกจากนี้ความร่วมมือของคนในชุมชนเองแล้ว สุนีย์ อภิชาติกุลชัย ยังได้กล่าวไว้ว่า ความร่วมมือและความช่วยเหลือที่มาจากหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเครือข่าย และการเสริมสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งก็มีส่วนสำคัญยิ่งสิ่งสำคัญประการแรกที่จะทำให้เครือข่ายเข้มแข็งได้นั้น โดยอาศัยหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสุขและความสามัคคี และช่วยป้องกันหรือลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกัน (สุนีย์ อภิชาติกุลชัย, 2557)

4. ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการรับจากการท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีดังนี้ ประสบการณ์ด้านอารมณ์ (รู้สึกมีความสุข ความสนุก เพลิดเพลินท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์ด้านความรู้ (ได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์ด้านความสร้างสรรค์ (เกิดความคิดสร้างสรรค์ท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์ด้านสังคม (ได้ทำความรู้จัก มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากยิ่งขึ้น) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์ด้านร่างกาย (ได้ใช้พลังกำลังหรือออกกำลังกายในระหว่างท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Jennings, G. R. & Nickerson, N. การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (experiential tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวร่วมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นเจ้าของพื้นที่กับนักท่องเที่ยว (Jennings, G. R. & Nickerson, N., 2006) และแนวคิดของ Perreault, W. D. et al. เกี่ยวกับรูปแบบการการเดินทางมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแสวงหาประสบการณ์ (experiential tourists) รวมถึงแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริงเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน (Perreault, W. D. et al., 1979)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า พฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์บริเวณลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว เพศหญิง อยู่ในช่วงอายุส่วนใหญ่อายุ 21-25 ปี ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อนและครอบครัว นิยมพักค้างคืน 1 คืน รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อนและครอบครัว ส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาแล้ว พักค้างคืนและเลือกพักโรงแรมในตัวจังหวัดพะเยา ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการท่องเที่ยว มีการวางแผนการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดจากการทำงาน หาข้อมูลและตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพะเยาจาก สื่อออนไลน์ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ เพสบุค อินเทอร์เน็ต โลก และมีการใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา โดยประมาณ 3,000 บาท ต่อทริป ผลการศึกษาความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มี 5 ด้าน ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการรองรับด้านการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อเป็น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ผลการศึกษาประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการรับจากการท่องเที่ยวมีความต้องการทุกด้านในระดับมาก พบว่า ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการรับจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก คือ ประสบการณ์ด้านอารมณ์ รู้สึกมีความสุข ความสนุก เพลิดเพลินท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ มีความต้องการในระดับมาก ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรมในแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในจังหวัดพะเยา ควรมีพัฒนาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความเพลิดเพลินใจให้นักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป พบประเด็นที่คาดว่าจะประโยชน์ ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดีลุ่มน้ำอิงในจังหวัดพะเยา

เอกสารอ้างอิง

- เสาวคนธ์ ทรายแก้ว. (2562). แนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษากลุ่มเขาคอกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2. (2560). ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2564 จาก <http://osmnorth-n2.moi.go.th/demo/home/>
- ก่อพงษ์ บุญยการ. (2550). พฤติกรรมและปัจจัยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการที่พักในอำเภอปรางค์บุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนภูมิ ปองเสงี่ยม และนิรมล จันทรแย้ม. (2559). การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1 (The 1st RUSNC). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย .
- บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข. (2558). ยล เยี่ยม เยือน หย้า : แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยว. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประกอบศิริ รักดีพินิจ. (2545). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา : กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกอบศิริ รักดีพินิจ และกรรณิกา พิมลศรี. (2553). การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองชายแดนภูซางอย่างยั่งยืน. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). ใน สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร.
- สายฝน ยานแหล และคณะ. (2548). พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: เพ็ญพูนปริ้นติ้ง.
- สุนีย์ อภิชาติกุลชัย. (2557). การเสริมสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนสันติสุข: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุพรรณิการ์ ขวัญเมือง และเบญจวรรณ โมกมล. (2550). ศักยภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงสปา จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2548). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Best, J. W. (1981). Research in Education. New Jersey: Prentice - Hall.
- Chankhanit, A. (2014). Guideline for Tourism Potentiality Building in WiengHuawSubdistrict Administration Organization, Plan District, Chiang Rai Province from Cultural Tourism Route. Research report: Chiang Rai Rajabhat University.
- Jennings, G. R. & Nickerson, N. (2006). Quality tourism experiences. Burlington, MA: Elsevier.

- Kerry, G. & Jackie, C. (2000). The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing. New York: Continuum.
- Perreault, W. D. et al. (1979). A Psychological Classification of Vacation Life-styles. Journal of Leisure Research, 9(3), 208-224.